MPSCKEEDA

UPSC, MPSC, COMBINE गट ब गट क, तलाठी, पोलीस भरती

एकच ॲप – अनलिमिटेड अभ्यासक्रम, अनलिमिटेड सराव!

संपूर्ण नोट्स +
अनलिमिटेड TEST सिरीज

टॉपिकनुसार नोट्स + PYQ

प्रत्येक विषयाच्या टॉपिकनुसार नोट्स + टॉपिकचे

100 PYQ प्रत्येक विषय

LIVE + कोणत्याही वेळेत टेस्ट सिरीज

टॉपिकनुसार, प्रत्येक टॉपिकचे 25 प्रश्नांचे

50 संच ऑल महाराष्ट्र रँकिंग

मिनी मॉक टेस्ट

संपूर्ण विषय किंवा कोणतेही दोन विषय
• 25 प्रश्न

200 टेस्ट विश्लेषणासहित

फुल मॉक टेस्ट

संपूर्ण पेपर स्वरूपात

200 टेस्ट विश्लेषणासहित

दिवाळी ऑफर

₹499 / एक वर्ष

किंवा

₹99 प्रति महिना

आत्ताच डाउनलोड करा

JOIN NOW • MPSCKEEDA APP

Google Play Store वर उपलब्ध • या पानावर कुठेही टॅप करा

मराठी व्याकरण : विभक्ती

1. विभक्ती म्हणजे काय?

व्याख्या : नाम किंवा सर्वनाम यांचा वाक्यातील क्रियापदाशी किंवा इतर शब्दांशी असलेला **संबंध** दाखवण्यासाठी त्यांच्या रूपात जो बदल होतो, त्याला **विभक्ती** म्हणतात. हा बदल ज्या अक्षरांमुळे होतो त्यांना **विभक्ती प्रत्यय** म्हणतात.

- उदा. राम**ाने** रावण**ाला** बाण**ाने** मारले. — येथे 'ने, ला' हे विभक्ती प्रत्यय.
- प्रत्यय लागण्यापूर्वी नामाच्या मूळ रूपात होणारा बदल म्हणजे **सामान्यरूप** (घर → घरा-ला, नदी → नदी-ला, शाळा → शाळे-ला, मुलगा → मुलग्या-ला).
- मराठीत **आठ** विभक्ती आहेत : प्रथमा, द्वितीया, तृतीया, चतुर्थी, पंचमी, षष्ठी, सप्तमी व संबोधन.
- वाक्यातील नामाचा क्रियापदाशी असलेला संबंध म्हणजे **कारक**; प्रत्येक विभक्तीचा मुख्य अर्थ म्हणजे **कारकार्थ**.

2. विभक्ती प्रत्यय तक्ता (अत्यंत महत्त्वाचा)

विभक्ती	एकवचन प्रत्यय	अनेकवचन प्रत्यय	कारकार्थ	उदाहरण
प्रथमा	—	—	कर्ता	**राम** खेळतो.
द्वितीया	स, ला, ते	स, ला, ना, ते	कर्म	आई **बाळाला** उठवते.
तृतीया	ने, ए, शी	नी, शी, ही, ई	करण (साधन)	तो **पेनाने** लिहितो.
चतुर्थी	स, ला, ते	स, ला, ना, ते	संप्रदान (देणे)	आजीने **नातवाला** खाऊ दिला.
पंचमी	ऊन, हून	ऊन, हून	अपादान (दूर होणे)	तो **गावाहून** आला.
षष्ठी	चा, ची, चे	चा, ची, चे	संबंध	**रामाचे** घर.
सप्तमी	त, ई, आ	त, ई, आ	अधिकरण (स्थान/काळ)	मुले **शाळेत** आहेत.
संबोधन	—	नो	हाक मारणे	**मुलांनो**, शांत बसा.

लक्षात ठेवण्याची युक्ती : "कर्ता–कर्म–करण–संप्रदान–अपादान–संबंध–अधिकरण–संबोधन" = प्रथमा ते संबोधन क्रमाने. द्वितीया व चतुर्थीचे प्रत्यय **सारखेच** — फरक अर्थावरून.

3. प्रत्येक विभक्तीचे स्पष्टीकरण

विभक्ती	ओळख	आणखी उदाहरणे
प्रथमा	क्रिया करणारा (कर्ता), प्रत्यय नसतो	पक्षी उडतो. सीता गाते.
द्वितीया	क्रियेचे फळ ज्यावर पडते ते कर्म ('कोणाला/काय?')	शिक्षकांनी मुलांना शिकवले. पोलिसांनी चोराला पकडले.
तृतीया	साधन / ज्याच्या साहाय्याने क्रिया; कर्मणी प्रयोगातील कर्ता	तो बसने गेला. रामाने आंबा खाल्ला. मित्राशी बोललो.
चतुर्थी	ज्याला काही दिले जाते / ज्याच्यासाठी क्रिया	गरिबांना अन्न दिले. मला भूक लागली.
पंचमी	एखाद्यापासून दूर होणे, तुलना	झाडाहून पान पडले. घरून निघालो. राम श्यामहून उंच.
षष्ठी	मालकी / नाते (कारकार्थ नाही; नामाशी संबंध)	राजाचा महाल, सीतेची वही, गावचे लोक
सप्तमी	क्रिया कोठे / केव्हा घडते	तो घरी आहे. मासे तळ्यात आहेत. शाळेत सभा झाली.
संबोधन	हाक मारणे	देवा, मुलांनो, मित्रा, आई

4. द्वितीया की चतुर्थी?

द्वितीया (कर्म)	चतुर्थी (संप्रदान)
क्रियेचा परिणाम थेट त्या व्यक्ती/वस्तूवर	काही **देणे**, ज्याच्यासाठी क्रिया किंवा अनुभव
पोलिसांनी **चोराला** पकडले.	आईने **मुलाला** खाऊ दिला.
गुरुजींनी **मुलांना** बोलावले.	**मला** तहान लागली.
रामाने **रावणाला** मारले.	राजाने **ब्राह्मणाला** दान दिले.

5. विभक्तिप्रतिरूपक (शब्दयोगी) अव्यये

- काही शब्दयोगी अव्यये विभक्ती प्रत्ययांसारखेच काम करतात; त्यांना **विभक्तिप्रतिरूपक अव्यये** म्हणतात.

विभक्ती	विभक्तिप्रतिरूपक अव्यये	उदाहरण
तृतीया	कडून, मुळे, द्वारा, करवी	त्याच्याकडून काम झाले.
चतुर्थी	साठी, करिता, कडे	मुलांसाठी खाऊ आणला.
पंचमी	पासून, पेक्षा, वरून	घरापासून शाळा दूर आहे.
सप्तमी	मध्ये, वर, आत, ठायी	पेटीमध्ये पैसे आहेत.

6. परीक्षेतील सापळे (Common Traps)

- 'ला' दिसला की लगेच द्वितीया ठरवू नका — 'देणे' अर्थ असेल तर **चतुर्थी**.
- 'रामाने आंबा खाल्ला' — कर्मणी प्रयोगात कर्ता 'रामाने' **तृतीया**; 'आंबा' प्रथमा.
- षष्ठीचा प्रत्यय पुढच्या नामाच्या लिंगानुसार बदलतो : रामा**चा** भाऊ, रामा**ची** बहीण, रामा**चे** घर.
- 'घरी, गावी, दारी' — 'ई' हा सप्तमीचा प्रत्यय; 'शाळेत, घरात' — 'त' सप्तमी.
- 'हून, ऊन' → पंचमी; 'नो' → संबोधन अनेकवचन.
- षष्ठीला कारकार्थ नाही — ती क्रियापदाशी नव्हे तर नामाचा नामाशी संबंध दाखवते.

7. विभक्ती रूपे (नमुना शब्द)

विभक्ती	देव (पु.) एक. / अनेक.	नदी (स्त्री.) एक. / अनेक.	घर (नपुं.) एक. / अनेक.
प्रथमा	देव / देव	नदी / नद्या	घर / घरे
द्वितीया	देवास, देवाला / देवांस, देवांना	नदीस, नदीला / नद्यांस, नद्यांना	घरास, घराला / घरांस, घरांना
तृतीया	देवाने, देवाशी / देवांनी, देवांशी	नदीने, नदीशी / नद्यांनी, नद्यांशी	घराने, घराशी / घरांनी, घरांशी
चतुर्थी	देवास, देवाला / देवांना	नदीस, नदीला / नद्यांना	घरास, घराला / घरांना
पंचमी	देवाहून / देवांहून	नदीहून / नद्यांहून	घराहून, घरून / घरांहून
षष्ठी	देवाचा-ची-चे / देवांचा-ची-चे	नदीचा-ची-चे / नद्यांचा-ची-चे	घराचा-ची-चे / घरांचा-ची-चे
सप्तमी	देवात / देवांत	नदीत / नद्यांत	घरात, घरी / घरांत
संबोधन	देवा / देवांनो	नदी / नद्यांनो	घरा / घरांनो

8. सर्वनामांची विभक्ती रूपे

विभक्ती	मी	तू	तो
प्रथमा	मी	तू	तो
द्वितीया/चतुर्थी	मला, मज	तुला, तुज	त्याला, त्यास
तृतीया	मी, माझ्याशी	तू, तुझ्याशी	त्याने, त्याच्याशी
पंचमी	माझ्याहून	तुझ्याहून	त्याहून, त्याच्याहून

षष्ठी	माझा-माझी-माझे	तुझा-तुझी-तुझे	त्याचा-त्याची-त्याचे
सप्तमी	माझ्यात	तुझ्यात	त्यात, त्याच्यात

9. एका वाक्यात सर्व विभक्ती

"अरे मित्रा (संबोधन), काल रामाने (तृतीया) गावाहून (पंचमी) आणलेले आपल्या आईचे (षष्ठी) पत्र घरात (सप्तमी) बसलेल्या भावाला (चतुर्थी) दिले." — एका वाक्यात अनेक विभक्ती ओळखण्याचा सराव करा.

10. विभक्ती ओळखण्याचे प्रश्न

प्रश्न विचारा	उत्तर	विभक्ती
कोण क्रिया करतो?	कर्ता	प्रथमा (कर्मणीत तृतीया)
कोणाला / काय? (क्रियेचे फळ)	कर्म	द्वितीया
कशाने / कोणाच्या साहाय्याने?	साधन	तृतीया
कोणाला दिले? कोणासाठी?	संप्रदान	चतुर्थी
कोठून? कोणापासून?	अपादान	पंचमी
कोणाचा / कोणाची / कोणाचे?	संबंध	षष्ठी
कोठे? केव्हा?	अधिकरण	सप्तमी
कोणाला हाक?	संबोधन	संबोधन

लक्षात ठेवा : विभक्ती ठरवताना प्रत्ययासोबत **अर्थ** पाहा — 'ला' द्वितीया की चतुर्थी, हे अर्थावरूनच ठरते.

सराव : 'शिक्षकांनी वर्गात फळ्यावर खडूने मुलांसाठी गणित लिहिले.' — शिक्षकांनी (तृतीया), वर्गात (सप्तमी), फळ्यावर (सप्तमीचे प्रतिरूपक), खडूने (तृतीया), मुलांसाठी (चतुर्थीचे प्रतिरूपक), गणित (प्रथमा).

सराव प्रश्नसंच (MIX फॉरमॅट)

1 'देवाला' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) तृतीया (B) पंचमी
(C) प्रथमा (D) द्वितीया/चतुर्थी

2 'सूर्य पूर्वेला उगवतो.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) द्वितीया (B) तृतीया
(C) चतुर्थी (D) प्रथमा

3 'चाकूने' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) पंचमी (B) प्रथमा
(C) द्वितीया/चतुर्थी (D) तृतीया

4 'शेतकरी बैलांना चारा घालतो.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) तृतीया (B) प्रथमा
(C) चतुर्थी (D) द्वितीया

5 'गावाहून' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) तृतीया (B) द्वितीया/चतुर्थी
(C) पंचमी (D) प्रथमा

6 'तो हाताने जेवतो.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) चतुर्थी (B) तृतीया
(C) द्वितीया (D) प्रथमा

7 'मित्राशी' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) पंचमी (B) प्रथमा
(C) तृतीया (D) द्वितीया/चतुर्थी

8 'मांजराने उंदराला पकडले.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) द्वितीया (B) चतुर्थी
(C) तृतीया (D) प्रथमा

9 'राम खेळतो.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) चतुर्थी (B) द्वितीया
(C) प्रथमा (D) तृतीया

10 'तो गावाहून आला.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) संबोधन (B) सप्तमी
(C) पंचमी (D) षष्ठी

11 'मुलांना' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) द्वितीया/चतुर्थी (B) प्रथमा
(C) पंचमी (D) तृतीया

12 'आम्ही शिक्षकांना भेटवस्तू दिली.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) तृतीया (B) चतुर्थी
(C) प्रथमा (D) द्वितीया

13 'पोलिसांनी चोराला पकडले.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) द्वितीया (B) तृतीया
(C) चतुर्थी (D) प्रथमा

14 'रामाचे घर मोठे आहे.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) षष्ठी (B) संबोधन
(C) पंचमी (D) सप्तमी

15 'घरून' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) प्रथमा (B) द्वितीया/चतुर्थी
(C) पंचमी (D) तृतीया

16 'गाय चारा खाते.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) तृतीया (B) द्वितीया
(C) चतुर्थी (D) प्रथमा

17 'तो पेनाने लिहितो.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) द्वितीया (B) प्रथमा
(C) चतुर्थी (D) तृतीया

18 'मुले शाळेत आहेत.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) षष्ठी (B) संबोधन
(C) सप्तमी (D) पंचमी

19 द्वितीया विभक्तीचे एकवचनी प्रत्यय कोणते?
(A) ऊन, हून (B) स, ला, ते
(C) ने, ए, शी (D) चा, ची, चे

20 प्रथमा विभक्तीचा कारकार्थ कोणता?
(A) कर्म (B) करण
(C) कर्ता (D) अधिकरण

21 'राजाने ब्राह्मणाला दान दिले.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) द्वितीया (B) तृतीया
(C) सप्तमी (D) चतुर्थी

22 'लोकांनी' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) तृतीया (B) प्रथमा
(C) पंचमी (D) द्वितीया/चतुर्थी

23 'तो कुऱ्हाडीने लाकूड तोडतो.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) तृतीया (B) द्वितीया
(C) चतुर्थी (D) प्रथमा

24 'आजीने नातवाला खाऊ दिला.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) चतुर्थी (B) तृतीया
(C) प्रथमा (D) द्वितीया

25 'मुलांनो, शांत बसा.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) पंचमी (B) षष्ठी
(C) सप्तमी (D) संबोधन

26 तृतीया विभक्तीचे एकवचनी प्रत्यय कोणते?
(A) ऊन, हून (B) स, ला, ते
(C) त, ई, आ (D) ने, ए, शी

27 द्वितीया विभक्तीचा कारकार्थ कोणता?
(A) कर्ता (B) अपादान
(C) कर्म (D) संप्रदान

28 'रामाने रावणाला मारले.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) तृतीया (B) चतुर्थी
(C) सप्तमी (D) द्वितीया

29 'गुरूस' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) द्वितीया/चतुर्थी (B) प्रथमा
(C) पंचमी (D) तृतीया

30 'आईने मुलीला सजवले.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) द्वितीया (B) प्रथमा
(C) चतुर्थी (D) तृतीया

31 'पक्षी आकाशात उडतो.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) तृतीया (B) प्रथमा
(C) द्वितीया (D) चतुर्थी

32 'मी घरून निघालो.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) पंचमी (B) संबोधन
(C) षष्ठी (D) सप्तमी

33 तृतीया विभक्तीचे अनेकवचनी प्रत्यय कोणते?
(A) नी, शी, ही, ई (B) ने, ए, शी
(C) चा, ची, चे (D) स, ला, ना, ते

34 तृतीया विभक्तीचा कारकार्थ कोणता?
(A) करण (B) संबंध
(C) संप्रदान (D) कर्म

35 'मुलांना सुट्टी मिळाली.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) द्वितीया (B) चतुर्थी
(C) सप्तमी (D) तृतीया

36 'घर' या शब्दाचे सामान्यरूप कोणते? (उदा. ___ला)
(A) घरी (B) घर
(C) घरे (D) घरा

37 'राजाची' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) संबोधन (B) पंचमी
(C) षष्ठी (D) सप्तमी

38 'तो चाकू___ फळ कापतो.' – योग्य विभक्ती प्रत्यय भरा.
(A) त (B) ला
(C) ने (D) चा

39 'फांदीहून पान गळले.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) पंचमी (B) संबोधन
(C) षष्ठी (D) सप्तमी

40 'कडून, मुळे, द्वारा' ही अव्यये कोणत्या विभक्तीचे काम करतात?
(A) पंचमी (B) तृतीया
(C) सप्तमी (D) चतुर्थी

41 'आई बाळाला उठवते.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) तृतीया (B) चतुर्थी
(C) प्रथमा (D) द्वितीया

42 'सीतेची वही हरवली.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) संबोधन (B) पंचमी
(C) षष्ठी (D) सप्तमी

43 पंचमी विभक्तीचे प्रत्यय कोणते?
(A) ऊन, हून (B) त, ई, आ
(C) चा, ची, चे (D) ने, ए, शी

44 चतुर्थी विभक्तीचा कारकार्थ कोणता?
(A) करण (B) अपादान
(C) अधिकरण (D) संप्रदान

45 'आईने बाळाला झोपवले.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) सप्तमी (B) द्वितीया
(C) तृतीया (D) चतुर्थी

46 'शाळा' या शब्दाचे सामान्यरूप कोणते? (उदा. __ला)
(A) शाळी (B) शाळां
(C) शाळा (D) शाळे

47 'वनात' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) संबोधन (B) पंचमी
(C) षष्ठी (D) सप्तमी

48 'मुले मैदाना__ खेळतात.' – योग्य विभक्ती प्रत्यय भरा.
(A) चा (B) त
(C) ने (D) हून

49 गटात न बसणारा शब्द ओळखा (विभक्ती).
(A) घरी (B) घराचे
(C) घरात (D) शाळेत

50 'गावचे लोक जमले.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) पंचमी (B) संबोधन
(C) सप्तमी (D) षष्ठी

51 'साठी, करिता' ही अव्यये कोणत्या विभक्तीचे काम करतात?
(A) तृतीया (B) षष्ठी
(C) चतुर्थी (D) सप्तमी

52 'मी मित्राशी बोललो.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) द्वितीया (B) चतुर्थी
(C) तृतीया (D) प्रथमा

53 'बाबा घरी आहेत.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) संबोधन (B) पंचमी
(C) सप्तमी (D) षष्ठी

54 षष्ठी विभक्तीचे प्रत्यय कोणते?
(A) स, ला, ते (B) ऊन, हून
(C) त, ई, आ (D) चा, ची, चे

55 पंचमी विभक्तीचा कारकार्थ कोणता?
(A) अपादान (B) अधिकरण
(C) संप्रदान (D) संबंध

56 'रामाने आंबा खाल्ला.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) द्वितीया (B) चतुर्थी
(C) तृतीया (D) सप्तमी

57 'मुलगा' या शब्दाचे सामान्यरूप कोणते? (उदा. __ला)
(A) मुलगे (B) मुलगा
(C) मुलगी (D) मुलग्या

58 'बाळांनो' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) सप्तमी (B) षष्ठी
(C) पंचमी (D) संबोधन

59 'राम__ भाऊ लक्ष्मण होता.' – योग्य षष्ठी प्रत्यय भरा.
(A) चे (B) चा
(C) च्या (D) ची

60 'तो मुंबई__ आला.' – योग्य विभक्ती प्रत्यय भरा.
(A) ची (B) ला
(C) हून (D) त

61 गटात न बसणारा शब्द ओळखा (विभक्ती).
(A) शहराहून (B) गावाहून
(C) गावात (D) घरून

62 'रानात वाघ आहे.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) सप्तमी (B) पंचमी
(C) संबोधन (D) षष्ठी

63 'पासून' हे अव्यय कोणत्या विभक्तीचे काम करते?
(A) तृतीया (B) पंचमी
(C) सप्तमी (D) द्वितीया

64 'गरिबांना अन्न वाटले.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) चतुर्थी (B) प्रथमा
(C) तृतीया (D) द्वितीया

65 'देवा, सर्वांना सुखी ठेव.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) संबोधन (B) षष्ठी
(C) सप्तमी (D) पंचमी

66 सप्तमी विभक्तीचे प्रत्यय कोणते?
(A) चा, ची, चे (B) त, ई, आ
(C) ने, ए, शी (D) ऊन, हून

67 सप्तमी विभक्तीचा कारकार्थ कोणता?
(A) अधिकरण (B) करण
(C) कर्म (D) अपादान

68 'बागेत फुले उमलली.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) द्वितीया (B) तृतीया
(C) चतुर्थी (D) सप्तमी

69 'नदी' या शब्दाचे सामान्यरूप कोणते? (उदा. __ला)
(A) नदी (B) नदा
(C) नदे (D) नद्या

70 'शहराहून' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) पंचमी (B) संबोधन
(C) सप्तमी (D) षष्ठी

71 'राम__ पत्नी सीता होती.' – योग्य षष्ठी प्रत्यय भरा.
(A) चा (B) ची
(C) चे (D) च्या

72 'गरीबां__ कपडे वाटा.' – योग्य विभक्ती प्रत्यय भरा.
(A) ची (B) नी
(C) त (D) ना

73 गटात न बसणारा शब्द ओळखा (विभक्ती).
(A) रामाचा (B) मुलांनो
(C) सीतेची (D) घराचे

74 'बाळा, झोप आता.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) सप्तमी (B) षष्ठी
(C) पंचमी (D) संबोधन

75 'मध्ये, वर, आत' ही अव्यये कोणत्या विभक्तीचे काम करतात?
(A) षष्ठी (B) चतुर्थी
(C) सप्तमी (D) पंचमी

76 'तो बसने गावी गेला.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) द्वितीया (B) तृतीया
(C) प्रथमा (D) चतुर्थी

77 'झाडाहून पान पडले.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) पंचमी (B) सप्तमी
(C) षष्ठी (D) संबोधन

78 संबोधन विभक्तीचा अनेकवचनी प्रत्यय कोणता?
(A) ने (B) ना
(C) नी (D) नो

79 'संबंध' हा अर्थ कोणत्या विभक्तीचा?
(A) षष्ठी (B) पंचमी
(C) सप्तमी (D) चतुर्थी

80 'तिने बहिणीला भेट दिली.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) सप्तमी (B) तृतीया
(C) चतुर्थी (D) द्वितीया

81 'पाणी' या शब्दाचे सामान्यरूप कोणते? (उदा. __ला)
(A) पाण्या (B) पाणी
(C) पाणा (D) पाणे

82 'गावी' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) पंचमी (B) सप्तमी
(C) षष्ठी (D) संबोधन

83 'शेतकऱ्या__ शेत हिरवेगार आहे.' – योग्य षष्ठी प्रत्यय भरा.
(A) चे (B) चा
(C) ची (D) च्या

84 'मुलां__, रांगेत उभे राहा.' – योग्य विभक्ती प्रत्यय भरा.
(A) नो (B) चे
(C) नी (D) ना

85 गटात न बसणारा शब्द ओळखा (विभक्ती).
(A) लोकांनी (B) पेनात
(C) पेनाने (D) मित्राशी

86 'राम श्यामहून उंच आहे.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) सप्तमी (B) पंचमी
(C) षष्ठी (D) संबोधन

87 विभक्तीचे काम करणाऱ्या शब्दयोगी अव्ययांना काय म्हणतात?
(A) विभक्तिप्रतिरूपक अव्यये
(B) उभयान्वयी अव्यये
(C) केवलप्रयोगी अव्यये
(D) क्रियाविशेषणे

88 'मला तहान लागली.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) द्वितीया (B) चतुर्थी
(C) तृतीया (D) प्रथमा

89 'राजाचा महाल सुंदर आहे.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) षष्ठी (B) पंचमी
(C) संबोधन (D) सप्तमी

90 द्वितीया व चतुर्थी विभक्तीच्या प्रत्ययांबद्दल योग्य विधान —
(A) प्रत्यय सारखेच असतात
(B) चतुर्थीला प्रत्यय नसतो
(C) पूर्ण वेगळे असतात
(D) द्वितीयेला प्रत्यय नसतो

91 मराठीत विभक्ती किती?
(A) नऊ (B) सहा
(C) आठ (D) सात

92 'आईने मुलाला शोधले.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) चतुर्थी (B) तृतीया
(C) सप्तमी (D) द्वितीया

93 'तो' या सर्वनामाचे सामान्यरूप कोणते? (उदा. __ला)
(A) तो (B) ते
(C) त्या (D) ती

94 'पाण्याचे' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) षष्ठी (B) सप्तमी
(C) संबोधन (D) पंचमी

95 'आई__ माया अपार असते.' – योग्य षष्ठी प्रत्यय भरा.
(A) चा (B) ला
(C) चे (D) ची

96 'मी मित्रा__ भांडलो नाही.' – योग्य विभक्ती प्रत्यय भरा.
(A) त (B) चा
(C) शी (D) हून

97 खालीलपैकी चुकीची जोडी ओळखा.
(A) पंचमी – चा, ची, चे (B) तृतीया – ने, ए, शी
(C) सप्तमी – त, ई, आ (D) संबोधन – नो

98 'भारताची राजधानी दिल्ली.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) सप्तमी (B) पंचमी
(C) संबोधन (D) षष्ठी

99 'मला' हे 'मी' चे कोणत्या विभक्तीतील रूप?
(A) द्वितीया / चतुर्थी (B) षष्ठी
(C) सप्तमी (D) तृतीया

100 'गुरुजींनी मुलांना बोलावले.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) चतुर्थी (B) प्रथमा
(C) द्वितीया (D) तृतीया

101 'मासे तळ्यात पोहतात.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) संबोधन (B) षष्ठी
(C) सप्तमी (D) पंचमी

102 कोणत्या विभक्तीला प्रत्यय नसतो?
(A) सप्तमी (B) द्वितीया
(C) प्रथमा (D) षष्ठी

103 विभक्ती प्रत्यय लागण्यापूर्वी नामात होणाऱ्या बदलाला काय म्हणतात?
(A) उपसर्ग (B) धातू
(C) सामान्यरूप (D) मूळरूप

104 'त्याने पत्र लिहिले.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) तृतीया (B) द्वितीया
(C) सप्तमी (D) चतुर्थी

105 'सीता' या शब्दाचे सामान्यरूप कोणते? (उदा. __ची)
(A) सीते (B) सीती
(C) सीता (D) सीत

106 'मित्रांनो' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) सप्तमी (B) पंचमी
(C) षष्ठी (D) संबोधन

107 'विद्यार्थ्यां___ गुण वाढले.' – योग्य षष्ठी प्रत्यय भरा.
(A) ची (B) चे
(C) चा (D) ला

108 'ही वही सीते___ आहे.' – योग्य विभक्ती प्रत्यय भरा.
(A) चा (B) ला
(C) त (D) ची

109 खालीलपैकी चुकीची जोडी ओळखा.
(A) सप्तमी – अधिकरण (B) चतुर्थी – अपादान
(C) तृतीया – करण (D) प्रथमा – कर्ता

110 'रात्री चांदणे पडले.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) पंचमी (B) संबोधन
(C) सप्तमी (D) षष्ठी

111 'माझा' हे 'मी' चे कोणत्या विभक्तीतील रूप?
(A) चतुर्थी (B) सप्तमी
(C) पंचमी (D) षष्ठी

112 'सीता गाणे गाते.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) चतुर्थी (B) द्वितीया
(C) तृतीया (D) प्रथमा

113 'मित्रा, इकडे ये.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) सप्तमी (B) पंचमी
(C) संबोधन (D) षष्ठी

114 'ना' हा प्रत्यय कोणत्या विभक्तींचा अनेकवचनी प्रत्यय आहे?
(A) तृतीया व पंचमी (B) प्रथमा व संबोधन
(C) द्वितीया व चतुर्थी (D) षष्ठी व सप्तमी

115 'अपादान' म्हणजे —
(A) साधन (B) स्थान
(C) दूर होणे / वेगळे होणे (D) देणे

116 'आम्ही सकाळी फिरायला जातो.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) तृतीया (B) सप्तमी
(C) चतुर्थी (D) द्वितीया

117 'वासरू' या शब्दाचे सामान्यरूप कोणते? (उदा. ___ला)
(A) वासरे (B) वासरा
(C) वासरू (D) वासरी

118 'घरात' – या शब्दातील प्रत्ययावरून विभक्ती ओळखा.
(A) संबोधन (B) सप्तमी
(C) पंचमी (D) षष्ठी

119 षष्ठी प्रत्ययाचे रूप कशावरून बदलते?
(A) क्रियापदाच्या काळावरून
(B) मागील नामाच्या लिंगावरून
(C) पुढील नामाच्या लिंग-वचनावरून
(D) कर्त्याच्या पुरुषावरून

120 'पोलिसांनी चोरा___ पकडले.' – योग्य विभक्ती प्रत्यय भरा.
(A) चा (B) ला
(C) हून (D) ने

121 खालीलपैकी योग्य जोडी ओळखा.
(A) द्वितीया – संप्रदान (B) सप्तमी – कर्ता
(C) पंचमी – करण (D) षष्ठी – संबंध

122 'मित्रांनो, लवकर या.' – अधोरेखित शब्दाची विभक्ती ओळखा.
(A) सप्तमी (B) षष्ठी
(C) संबोधन (D) पंचमी

123 'त्यात' हे 'तो' चे कोणत्या विभक्तीतील रूप?
(A) तृतीया (B) पंचमी
(C) षष्ठी (D) सप्तमी

उत्तरसूची व स्पष्टीकरण

1 (D) द्वितीया/चतुर्थी — ला → द्वितीया/चतुर्थी.
2 (D) प्रथमा — प्रथमा.
3 (D) तृतीया — ने → तृतीया.
4 (C) चतुर्थी — देणे → चतुर्थी.
5 (C) पंचमी — हून → पंचमी.
6 (B) तृतीया — साधन → तृतीया.
7 (C) तृतीया — शी → तृतीया.
8 (A) द्वितीया — कर्म → द्वितीया.
9 (C) प्रथमा — कर्ता, प्रत्यय नाही → प्रथमा.
10 (C) पंचमी — हून → पंचमी.
11 (A) द्वितीया/चतुर्थी — ना → द्वितीया/चतुर्थी.
12 (B) चतुर्थी — चतुर्थी.
13 (A) द्वितीया — कर्म → द्वितीया.
14 (A) षष्ठी — चे → षष्ठी.
15 (C) पंचमी — ऊन → पंचमी.
16 (D) प्रथमा — प्रथमा.
17 (D) तृतीया — साधन → तृतीया.
18 (C) सप्तमी — त → सप्तमी.
19 (B) स, ला, ते — द्वितीया.
20 (C) कर्ता — कर्ता.
21 (D) चतुर्थी — देणे → चतुर्थी.
22 (A) तृतीया — नी → तृतीया अनेकवचन.
23 (A) तृतीया — तृतीया.
24 (A) चतुर्थी — देणे → चतुर्थी.
25 (D) संबोधन — नो → संबोधन.
26 (D) ने, ए, शी — तृतीया.
27 (C) कर्म — कर्म.
28 (D) द्वितीया — कर्म → द्वितीया.
29 (A) द्वितीया/चतुर्थी — स → द्वितीया/चतुर्थी.
30 (A) द्वितीया — द्वितीया.
31 (B) प्रथमा — प्रथमा.
32 (A) पंचमी — ऊन → पंचमी.
33 (A) नी, शी, ही, ई — तृतीया अनेकवचन.
34 (A) करण — करण (साधन).
35 (B) चतुर्थी — चतुर्थी.
36 (D) घरा — घराला.
37 (C) षष्ठी — ची → षष्ठी.
38 (C) ने — साधन → तृतीया.
39 (A) पंचमी — हून → पंचमी.
40 (B) तृतीया — करण.
41 (D) द्वितीया — कर्म → द्वितीया.
42 (C) षष्ठी — ची → षष्ठी.

43 (A) ऊन, हून — पंचमी.
44 (D) संप्रदान — संप्रदान.
45 (B) द्वितीया — कर्म → द्वितीया.
46 (D) शाळे — शाळेला.
47 (D) सप्तमी — त → सप्तमी.
48 (B) त — स्थान → सप्तमी.
49 (B) घराचे — घराचे षष्ठी; इतर सप्तमी.
50 (D) षष्ठी — चे → षष्ठी.
51 (C) चतुर्थी — संप्रदान/हेतू.
52 (C) तृतीया — शी → तृतीया.
53 (C) सप्तमी — ई → सप्तमी.
54 (D) चा, ची, चे — षष्ठी.
55 (A) अपादान — अपादान.
56 (C) तृतीया — कर्मणीतील कर्ता → तृतीया.
57 (D) मुलग्या — मुलग्याला.
58 (D) संबोधन — नो → संबोधन.
59 (B) चा — भाऊ पु. → चा.
60 (C) हून — दूर होणे → पंचमी.
61 (C) गावात — गावात सप्तमी.
62 (A) सप्तमी — सप्तमी.
63 (B) पंचमी — अपादान.
64 (A) चतुर्थी — संप्रदान → चतुर्थी.
65 (A) संबोधन — हाक → संबोधन.
66 (B) त, ई, आ — सप्तमी.
67 (A) अधिकरण — अधिकरण.
68 (D) सप्तमी — स्थान → सप्तमी.
69 (A) नदी — नदीला.
70 (A) पंचमी — हून → पंचमी.
71 (B) ची — पत्नी स्त्री. → ची.
72 (D) ना — संप्रदान → चतुर्थी.
73 (B) मुलांनो — मुलांनो संबोधन.
74 (D) संबोधन — संबोधन.
75 (C) सप्तमी — अधिकरण.
76 (B) तृतीया — साधन → तृतीया.
77 (A) पंचमी — हून → पंचमी.
78 (D) नो — मुलांनो.
79 (A) षष्ठी — षष्ठी.
80 (C) चतुर्थी — चतुर्थी.
81 (A) पाण्या — पाण्याला.
82 (B) सप्तमी — ई → सप्तमी.
83 (A) चे — शेत नपुं. → चे.
84 (A) नो — संबोधन.
85 (B) पेनात — पेनात सप्तमी.
86 (B) पंचमी — तुलना → पंचमी.
87 (A) विभक्तिप्रतिरूपक अव्यये — विभक्तिप्रतिरूपक.
88 (B) चतुर्थी — चतुर्थी.
89 (A) षष्ठी — षष्ठी.
90 (A) प्रत्यय सारखेच असतात — स, ला, ते / ना.
91 (C) आठ — संबोधनासह आठ.
92 (D) द्वितीया — द्वितीया.
93 (C) त्या — त्याला.
94 (A) षष्ठी — चे → षष्ठी.
95 (D) ची — माया स्त्री.
96 (C) शी — शी → तृतीया.
97 (A) पंचमी – चा, ची, चे — पंचमी – ऊन, हून.
98 (D) षष्ठी — षष्ठी.
99 (A) द्वितीया / चतुर्थी — मला.
100 (C) द्वितीया — कर्म → द्वितीया.
101 (C) सप्तमी — सप्तमी.
102 (C) प्रथमा — प्रथमा.
103 (C) सामान्यरूप — सामान्यरूप.
104 (A) तृतीया — तृतीया.
105 (A) सीते — सीतेची.
106 (D) संबोधन — संबोधन.
107 (B) चे — गुण पु. अनेकवचन → चे.
108 (D) ची — वही स्त्री. → ची.
109 (B) चतुर्थी – अपादान — चतुर्थी – संप्रदान.
110 (C) सप्तमी — काळ → सप्तमी.
111 (D) षष्ठी — षष्ठी.
112 (D) प्रथमा — प्रथमा.
113 (C) संबोधन — संबोधन.
114 (C) द्वितीया व चतुर्थी — मुलांना.
115 (C) दूर होणे / वेगळे होणे — अपादान.
116 (B) सप्तमी — काळ → सप्तमी.
117 (B) वासरा — वासराला.
118 (B) सप्तमी — सप्तमी.
119 (C) पुढील नामाच्या लिंग-वचनावरून — रामाचा भाऊ / रामाची बहीण.
120 (B) ला — कर्म → द्वितीया.
121 (D) षष्ठी – संबंध — षष्ठी – संबंध.
122 (C) संबोधन — संबोधन.
123 (D) सप्तमी — सप्तमी.

सर्व विद्यार्थ्यांना परीक्षेसाठी हार्दिक शुभेच्छा! — Mpsckeeda